

OPINIA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național, editată de FUNDАȚIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

OPINIA PUBLICĂ, DEMOCRAȚIA ȘI STATUL DE DREPT EXIGENȚELE "SOCIETĂȚII CIVILE" (I)

Prof. dr. AURELIAN BONDREA

Procesele tranzitiei de la economia dirijată și de la statul centralizat la economia de piață și la statul democrației pluraliste au dus, între altele, la intensificarea dezbatelor privind esența și funcționalitatea statului de drept. În acest context, în Europa Occidentală s-au organizat succese simpozioane, mese rotonde, reunii ale oamenilor de știință, cu participarea unor cercetători din Est, ca și din Vest. Mai toate aceste manifestări și-au propus a căuta răspunsuri la una și același întrebare: se va construi o Europă a statelor de drept?

Pe această linie pare să se fi aflat și colcovul organizat de Centrul de Studii și Cercetări Internaționale al Fundației Naționale de Științe Poli-

tice de la Paris în jurul temei: "Către Europa statelor de drept? Evoluții în Răsărit și cetățenia europeană". Dezbaterile propriu-zise, dar și reflectiile ulterioare asupra ideilor susținute, și-au găsit reflectarea într-o carte publicată sub conducerea lui Pierre Grémion Massner¹ și care, cum se arată în introducerea datorată primului dintre autori menționați, ar fi dorit să descifreze "jocul celor trei coșuri" ale C.S.C.E. (securitate, economie, circulația oamenilor și a ideilor), impactul lor asupra transformărilor de pe întreg continentul, dar mai ales din partea central-răsăriteană. Autorul insistă - și nu întâmplător - asupra tezei că, în majoritatea documentelor de referință ale reuniunilor și diverselor forumuri

de sub egida Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa (C.S.C.E.), statele semnătare și-au declarat voința de a respecta dreptul fiecărui dintre ele de a-și alege și dezvolta liber sistemul său politic și social, stabilindu-și propriile legi și practici politice. "Toate popoarele - notează Pierre Grémion, rezumând fidel principiile convenite după în-delungi tratative - au totdeauna dreptul de a hotărî, în deplină libertate, dacă ele doresc și aşa cum doresc, statutul lor politic intern și extern și de a urma după propria voință dezvoltarea politică, economică, socială și culturală"².

(Continuare în pag. 6)

PLEDOARIE PENTRU ASISTENȚA SOCIALĂ A TINERILOR

Acad. STEFAN MILCU

Într-un eseu recent am pledat pentru responsabilitatea personală a tinerilor față de pregătirea lor profesional-umană, în care intervine limitarea placabilă a competiției în cazul când societatea oferă forme nepotrivite de activitate. Am arătat atunci că și societatea are o multiplă responsabilitate în pregătirea social-umană și profesională a tinerilor, așa cum o ilustrează și relația acestora cu diversitatea structurilor sociale, culturale și economice. Înținând seama de ontogeneza omului, care se desfășoară în etape diferite, rezultă că procesul educației, oferit de societate, trebuie să fie adaptat acestor etape, de la perioada copilăriei la perioada de adolescentă și de adult Tânăr. Problema se complică și prin faptul că fiecare din aceste perioade este fragmentată și interconexată prin elemente critice. Astfel, în copilărie, trebuie diferențiată perioada perinatală, preșcolară și școlară; iar cea de maturitate somato-sexuală, în prepubescentă, pubertate și adolescentă. În lumina acestor etape, adultul Tânăr este o rezultantă a proceselor educative, informative și formative, din aceste perioade.

Calitatea familiei, a învățământului școlar, profesional și cultura intervin în formarea personalității unui Tânăr. Variabilitatea acestor responsabilități este considerabilă și nu poate fi decât semnalizată în aceste rânduri, subliniind, totuși, gravele consecințe ale unui proces negativ. Este suficient să amintim, în această perspectivă, dramatica situație a copiilor străzii, iar în pubertate și adolescentă, delictele de orice natură.

În perioada de adult Tânăr, deci după 18-20 ani, apare incapacitatea societății de a oferi un loc de muncă, de locuință și de trai decent, ansamblu de situații care afectează personalitatea Tânărului. Ansamblul acestor situații demonstrează responsabilitatea societății în asistența social-umană a tinerilor, mai ales în ceea ce privește certitudinea valorificării pregătirii lor profesionale.

Tinerii, la rândul lor, nu trebuie din această cauză să renunțe la efortul de a se forma ca personalitate, cu un potențial capabil să lupte pe multiple fronturi pentru valorificarea eficienței social-umane. Rezultă foarte clar că între personalitatea Tânărului și societate există o interrelație în care fiecare parte are responsabilitățile ei specifice. A le confunda cu tentativa de scuză a unei necesare eficiente este o eroare.

EXPLOZIA INFORMAȚIONALĂ PROBLEME ALE DOCUMENTĂRII

Acad. RADU P. VOINEA

Profesorul Alexandru Stoenescu, șeful catedrei noastre de mecanică de la Politehnica Bucureșteană, ne spunea adesea: "Nu vă grăbiți să publicați rezultatul unei cercetări în domeniul mecanicii teoretice. Consultați cu multă atenție cărți și reviste de specialitate, române și străine, tot ce vă stă la indemână. Este aproape imposibil să nu găsiți undeva rezultatul respectiv. Iar dacă nu-l găsiți nicăieri, dacă sunteți siguri că este original, atunci aproape sigur este greșit!"

Fără să fie o glumă, dar care ascunde în ea un mare adevăr, acela al importanței fundamentale pe care o are documentarea în procesul de elaborare a oricărei cercetări științifice - într-un domeniu clasic cum este mecanica teoretică. Documentarea este tot atât de importantă și pentru cercetările din domenii foarte noi ale științei cum ar fi, de exemplu, acela al mișcărilor haotice care cuprinde astăzi teoria fractalilor, a atracțiilor străină, a catastrofelor, domeniu care a început să

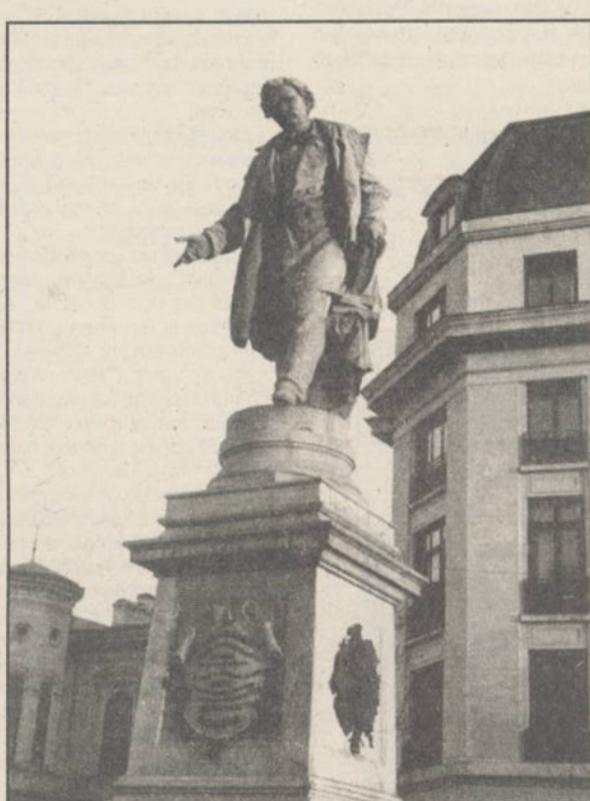
fie studiat sistematic de aproximativ 30 de ani și în care are loc astăzi o adevărată explozie informațională, căreia cu mare greutate i se poate face față de un cercetător serios, ideile noi încolțind aproape simultan în mintea multor cercetători din lumea întreagă. Sansa de a găsi lucruri noi într-un domeniu foarte modern ca acesta este evident mult mai mare decât într-un domeniu clasic ca acela al mecanicii teoretice, dar când te documentezi temeinic găsești idei atât de apropiate de ideea ta, încât, așa cum le spun uneori studentilor mei, ai avea senzația că "îți sună gloantele pe lângă urechi!"

Mă gândesc că de mult a fost desconsiderată documentarea în trecutul nu prea îndepărtat. Când întocmeam planurile anuale de cercetare, ni se cerea să detaliem etapele pe luni. Când se întorceau aprobate, constatai cu mirare că etapa de documentare era eliminată. Ni se spunea că documentarea e o problemă care ne privește personal și că statul nu finanțează cercetarea ca să ne documentăm, ci ca să "cercetăm, să dăm soluții". Fiind o problemă "personală", bineînteles că nu se finanță nici obtinerea unor reviste sau cărți străine, decât cu totul întâmplător.

Îmi amintesc că, în urma unui articol apărut în presă, în care se vorbea despre ritmul accelerat de dezvoltare al științei și tehnicii contemporane și se arăta că în anumite domenii unele procese tehnologice au ajuns să fie îndepărtate din biblioteca institutului toate cărțile și revistele mai vechi de 10 ani. Din fericire, hotărârea nu s-a executat în totalitate, iar cărțile și revistele îndepărtate din biblioteca institutului nu au fost distruse, ci au fost transferate pe ascuns la Politehnica Bucureșteană.

Este aici un exemplu de grosolană ignorare a importanței documentației și, totodată, de ignorare a diferenței între vechi și învechit. Un exemplu simplu clarifică problema: teorema lui Pitagora relativă la triunghiul dreptunghic este veche de 2000 de ani, dar nu este învechită, în timp ce calculatorul cu lămpi electronice, inventat acum 50 de ani, este de mult învechit în comparație cu calculatoarele electronice moderne.

MONUMENTELE BUCUREȘTIULUI



Ion Heliade Rădulescu
(Piața Universității)

**PERMANENȚE
ROMÂNEȘTI**
● CAMIL
PETRESCU
● GHEORGHE
LAZĂR

Pag. 5

(Continuare în pag. 6)

COLEGIILE

REVISTEI "OPINIA NAȚIONALĂ"

Colegiul pentru reformă și relansarea economiei naționale:

- Acad. Alexandru Bârlădeanu
- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N.N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof. dr. Constantin Ionete
- Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Zanfir
- Prof. dr. Mircea Druc
- Prof. dr. Alexandru Albu
- Prof. dr. Mihai Părăluță
- Prof. dr. Gheorghe Zaman
- Prof. dr. Petre Mâlcomete
- Prof. dr. Gheorghe Răboacă

Colegiul pentru problemele științei și învățământului:

- Acad. Stefan Milcu
- Acad. Radu Voinea
- Acad. Stefan Pascu
- Acad. Ion Coteanu
- Acad. Cristofor Simionescu
- Acad. Stefan I. Ștefănescu
- Prof. dr. Liviu Maior
- Prof. dr. Grigore Brâncuș
- Prof. dr. Dan Ghiocel
- Prof. dr. Emil Tocaci
- Prof. dr. doc. Grigore Posea
- Prof. dr. Gheorghe Secără
- Prof. dr. g-ral (rez.) Emil Mihuleac

Colegiul pentru problemele culturii și artei:

- Acad. Eugen Simion
 - Acad. Alexandru Boboc
 - Radu Beligan
 - Grigore Vieru
 - Paul Everac
 - Dinu Săraru
 - Prof. dr. Ion Dodu Bălan
 - Prof. dr. Victor Giuleanu
- Colegiul pentru ideea națională și socială în România:
- Prof. dr. Aurelian Bondrea
 - Prof. dr. Mitropolit Antonie Plămădeală
 - Prof. dr. Ioan Scurtu
 - Adrian Păunescu
 - Prof. dr. Ion Rebedeu

- Prof. dr. Ion Popescu
 - Prof. dr. Gheorghe Cazan
 - Prof. dr. Ion Tudose
 - Prof. dr. Tiberiu Nicola
 - Prof. dr. Virgil Constantinescu
- Colegiul pentru doctrine politice și probleme ale relațiilor internaționale:
- Valentin Lipatti
 - Prof. dr. Florea Dudiță
 - Prof. dr. Mircea Nicolaescu
 - Prof. dr. Marin Voiculescu
 - Ion Mărgineanu
 - Dan Lăzărescu
 - Prof. dr. Ion Zară
 - Prof. dr. Constantin Mecu
 - Prof. dr. Marin Nedelea
 - Prof. dr. Constantin Vlad

Colegiul pentru problemele sănătății și protecției sociale:

- Acad. Nicolae Cajal
- Acad. Constantin Bălăceanu-Stolnicu
- G-ral dr. Gheorghe Niculescu - membru de onoare al Academiei Române

- Prof. dr. doc. Iulian Mincu
- Prof. dr. doc. Victor Ciobanu
- Prof. dr. Caius Traian Dragomir
- Prof. dr. Andrei Firică
- Prof. dr. Dorin Sarafoleanu
- Prof. dr. Ioan Pop D. Popa
- Prof. dr. Stefan Costea
- Prof. dr. Mihai Dumitrescu

Colegiul pentru problemele justiției, statului de drept și democrației:

- Acad. Valentin Georgescu
- Acad. Ion Filipescu
- Prof. dr. Vasile Gionea
- Prof. dr. Antonie Iorgovan
- Prof. dr. Adam Popescu
- Prof. dr. Nicolae Popa
- Prof. dr. Ion Neagu
- Prof. dr. Andrei Popescu
- Prof. dr. Ionel Cloșcă
- Prof. dr. Mihai Merfea
- Prof. dr. Mircea Stroia

Director:
Prof. dr. AURELIAN BONDREA

ARGUMENTE PENTRU UN TIMBRU ȘCOLAR "SPIRU HARET"

Îndeosebi în deceniile şapte și opt din acest secol, în România au fost construite și date în folosință spații de învățământ cu o suprafață apreciabilă. Calcule efectuate prin 1985-1986 de către Serviciul de Investigații al Ministerului Învățământului vorbeau în această privință de echivalentul a peste zece orașe de către 100 mii de locuitori fiecare. Este un volum substanțial de construcții, cu care învățământul românesc, după toate aparentele, nu se va mai întâlni multă vreme de aici înainte. Și cu toate acestea, spațiul de care dispune astăzi școala noastră de toate gradele este cu totul insuficient. În urmă cu vreo 2-3 ani se vorbea de un deficit însumând câteva zeci de mii de săli de clasă. În vremea din urmă, factorii noștri responsabili nu mai aduc în discuție un asemenea aspect. Și nu doar pentru că starea demografică a societății românești este în pragul catastrofei, din care cauză populația nu crește și nici cel puțin nu este staționară, ci pur și simplu scade, pentru întâia oară la noi în timp de pace. Iar cea dintâi categorie de vîrstă asupra căreia se răsfrâng această regresiune statistică este populația școlară. Dar, cum spuneam, nu aceasta este singura cauză a tăcerii care înconjoară astăzi o astfel de problemă. O a doua și, poate, cea mai mare cauză este alta: incapacitatea societății românești actuale de a veni în întâmpinarea acestui neajuns. Într-un recent dialog, dl. Liviu Maior, ministru învățământului, ne spunea că pe anul în curs vor fi construite 530 noi săli de clasă, față de numai 445 în anul precedent. Creșterea ca atare era înfățișată ca un succes. Și, este, într-adevăr, un succes, în raport cu ceea ce se construiește astăzi în România. Dar un gen de succes minor care nu va rezolva niciodată problema spațiilor pentru învățământ.

De aceea este bine să ne gândim și la alte posibilități decât cele care presupun o finanțare de la buget. Cu atât mai mult cu cât un deficit considerabil se înregistrează nu numai în privința spațiilor de învățământ, ci și a dotării laboratoarelor, a bibliotecilor școlare, a cabinetelor medicale din școli și.a.m.d. Dacă mai persistă încă zece ani un asemenea deficit în domeniul de însemnatate strategică al educației, riscăm să pierdem singurul atu pe care-l mai deținem în confrontarea severă cu viitorul: nivelul relativ ridicat de cultură școlară pe care-l au locuitorii României, îndeosebi cei în vîrstă de sub 45-50 de ani. Soluția, cel puțin provizorie, ar putea fi instituirea unui timbru școlar, eventual cu numele lui Spiru Haret, ca o recunoaștere și pe această cale a meritelor marelui înaintaș în organizarea și modernizarea învățământului românesc. Mai ales că avem deja o Lege a timbrelor culturale, recent promulgată, cu șase categorii de timbre: literar, cinematografic, teatral, muzical,

CONSILIILE FUNDATAȚIEI "ROMÂNIA DE MÂINE" - CERTĂ VOCAȚIE SOCIALĂ ÎN PROMOVAREA VALORILOR UMANISTE

ANALIZA ATENTĂ A DOCTRINELOR POLITICE

Mai toate regiunile lumii cunosc astăzi o atmosferă încordată, plină de tensiuni, de anxietăți. Cauzele sunt multiple. Dificultățile materiale, economice, realitatea și spectrul șomajului, drogurile într-o gamă din ce în ce mai largă, mai sofisticată, transcend astăzi granițe necunoscute înainte, spre toate punctele cardinale.

Viața socială, politică, pune probleme din ce în ce mai multe și mai complexe. Se confruntă sisteme și regimuri politice, se înfruntă orientări politico-ideologice, filosofico-sociale, juridico-morale. Se desfășoară lupta între diverse partide și orientări ideologice, între curente de stânga, de dreapta, de centru. Entropiile spirituale se multiplică.

Desfășurarea evenimentelor, a proceselor de ordin practic a luat-o înaintea clarificărilor, a delimitărilor de ordin teoretic, conceptual, metodologic. Structurile noi create își cer legitimitate teoretice, de principiu. Se simte, astăzi, mai acut ca oricând, nevoie de filozofie, de reflecție, de cercetare. Mai vechile orientări doctrinare se cer apreciate critic, estimându-se, prin urmare, ceea ce este valoros, peren, trainic. Noile orientări își cer dreptul la viață, ele pretind un loc în cetate. Sigur, nu tot ce se pretinde nou este, automat, și superior. Totul se cere sănătății, apreciat, trecut prin sita exigenței.

Se pare că cerința iluminisitorilor (mai

folcloric și ai artelor plastice. Această Lege a întrunit aprobarea generală tocmai pentru ca valorile culturii, artei, civilizației să dobândească în societatea românească statutul de primate, calitatea unor factori de referință. Suplimentarea acestei categorii cu un timbru școlar "Spiru Haret" ar fi foarte bine venită. Orice valoare financiară i-ar fi atribuită, un astfel de timbru, aplicat pe actele școlare și universitare, pe cărțile cu conținut didactic și educativ, ar aduce valori de sute și sute de milioane de lei într-un singur an. Dar de bună seamă că nu doar aici se cere aplicat un asemenea timbru școlar. Locul lui, la fel de necesar, este și pe cererile vizând obținerea a tot felul de avantaje din partea celor pentru care știința de carte uneori nu se ridică nici cel puțin la primele opt clase, deși de peste 40 de ani, învățământul în România este gratuit și obligatoriu. Iar între asemenea avantaje se cer introduce și eliberarea pașapoartelor turistice pentru cei care, deși ajunși la vîrstă bulibașilor, "au uitat" să absolve chiar și ciclul primar, oferind astfel străinății o imagine falsă despre civilizația locuitorilor României. Un asemenea timbru școlar ar constitui un sprinț pentru ridicarea științei de carte la demnitatea socială pe care o merită. Pentru că dacă tot vorbim despre prioritatea națională a educației, atunci s-o impunem ca pe un comandament nu atât celor care-i venerează strălucirea, ci mai ales celor ce-i nesocotesc demnitatea.

■ Mihai IORDĂNESCU

MONUMENTELE BUCUREȘTIULUI



Spiru Haret
(Piața Universității)

imprevizibile, se remarcă a fi aspectul cel mai dinamic și, totodată, și unul dintre cele mai importante.

Analyzele asupra partidelor politice, în zilele noastre, se bazează pe conexiunea mai mult sau mai puțin directă dintre acestea, pe de o parte, și sistemele politice și guvernele care se succed la putere, pe de altă parte. Specialiștii contemporani, sau cel puțin o parte dintre ei, nu omit analiza percutantă a sistemului capitalist ca atare, cu toate meritele dar și cu toate tarele sale, care se repercuzează și asupra partidelor politice și a orientărilor ideologice, doctrinare ale acestora. Nu lipsesc nici exgeze destul de critice față de aspectele nedemocratice ale diverselor fațete ale sistemelor politice din numeroase state care insistă prea mult asupra renașterii democratice din zilele noastre.

Pornind de la aceste comandanțe teoretice generale, de la realitățile țării noastre, aflată acum în plină perioadă de clarificări teoretice și practice, după valul revoluționar din toată Europa de Est și, deci, și în țara noastră, Consiliul de Științe Politice din cadrul Fundației "România de Mâine", și-a îndreptat atenția, printre altele, asupra clarificării și aprofundării temelor privitoare la democrație și statul de drept, la partidele politice și menirea lor în viața socială, la problematica independenței și suveranității naționale, la cultura politică și-a.

O altă direcție a fost și este aceea a relevării contribuților unor mari personalități ale țării noastre la soluționarea unor probleme interne și internaționale în spirit democratic, umanitar, așa cum ar fi Nicolae Titulescu.

O parte din sintezele și studiile elaborate de membrii Consiliului nostru au fost publicate și în revista "Opinia Națională", editată de Fundația "România de Mâine". De altfel, și în viitor, Consiliul de Științe Politice se va concentra asupra unor teme majore privind evoluția democratică a societății românești în cadrul economiei de piață, structurăile și restrucțurile de natură politică, juridică, instituțională, principalele valori solicitate de dezvoltarea societății noastre, a sistemului său social-politic etc.

O importanță aparte va fi acordată și în viitor problematicii științei și științelor politice, doctrinelor și sistemelor politice de la noi și din alte țări.

Întreaga activitate a Consiliului de Științe Politice pornește de la specificul și scopul său, date de faptul că el își desfășoară activitatea în cadrul unei Fundații căreia îi revin, prin Statut, misiuni importante în planul învățământului, științei și culturii. Nu trebuie nici ignorat și nici diminuat adevărul că, mai ales în ultimii ani, nici în literatura social-politică din România și nici din alte țări, mai ales foste sociale, nu au apărut analize profunde și fără parti-priuri asupra unor procese și aspecte fundamentale, precum revoluția socială, reforma socială, sistemul politic, tipologia partidelor politice, pluralismul. Avem în vedere, în consecință, necesitatea unei ample cercetări a cauzelor care au revoluționat în bună măsură lumea est-europeană, a condițiilor, mediul geopolitic și geostrategic care au influențat și influențează, mai mult sau mai puțin direct, marile "zguduirii" din aceste zone și regiuni ale lumii.

Opinia științifică din țara noastră are nevoie nu numai de constatări, dar, deopotrivă, de explicații, nu numai de declarații, ci și, în mai mare măsură chiar de motivații.

Traversăm o epocă în care abundă afirmațiile, declaratiile, care, firește, nu se pot opri decât la "epiderma" lucrurilor, la fenomen și nu la numen, cum ar spune Kant. Și pentru că a venit vorba de autorul "Rațiunii pure", după a cărui dispariție pământeană a apărut adagiu: "Înapoi la Kant!", în zilele noastre, s-ar putea, probabil, formula cheamăre: "Înapoi la carte!"

Iată de ce, în vederea unor modeste contribuții la respectivele aspecte teoretice, doctrinare, atât cercetările, cât și elaborările noastre se cuvin a fi orientate în aceste direcții.

Consiliul de Științe Politice va urmări, totodată, să dezvolte raporturi de colaborare cu alte instituții similare ale unor foruri de stat, precum și cu cele care își desfășoară activitatea în cadrul unor fundații culturale, științifice din țară și din străinătate.

■ Prof. dr.
Marin VOICULESCU,
președintele Consiliului
de Științe Politice

QUO VADIS REFORMA?

"Reforma poate salva economia cu condiția ca aceasta să supraviețuiască reformei"

TRANZIȚIA PRIORITĂȚI ABSOLUTE

Situatia economică care s-a creat și se conținează în continuare duce la concluzia că va fi necesară realimente o etapă de refacere și reconstrucție a economiei naționale și abia după aceea, în ordinea priorităților, ar trebui să se înscrie etapa de reînlătuare pe baze moderne și relansarea procesului de industrializare întrerupt atât de brutal, ilogic și antieconomic de "reformă". Acest postulat ar trebui să stea la temelia concepției de ansamblu privind tranziția. Pentru că, în opinia mea, a renunțat la continuarea industrializării țării înseamnă, în esență, a promova cu bună știință, după cum a putut constata orice om de bună credință, o dezindustrializare de proporții macroeconomic, sinonimă cu o adăvărată crimă națională, pe care istoria cu siguranță o va condamna. Aceasta ar însemna ca tot efortul și sacrificiile făcute de poporul nostru în perioada totalitarismului să rămână zadarnice, iar rezultatele să fie irosite, profitând alții de ele. În aceste condiții s-au declanșat procese dramatice, deosebit de dure, care au condus la marginalizarea locului și rolului economiei românești în economia mondială, reintroducerea ei în rândul țărilor în curs de dezvoltare, pierderea aproape totală a suveranității economice, tinerându-se la transformarea țării într-o colonie modernă. Cele mai optimiste programe prevăd atingerea nivelului PIB realizat în 1989 abia în anul 2005. Numai acest parametru ar fi suficient pentru a demonstra că concepția privind parcurgerea perioadei de tranziție conține evidente și inaceptabile erori. Deci, nu concepția vizând definirea industrializării ca obiectiv central în economia excesiv centralizată, etatizată, a fost eronată, ci poate doar opțiunile, modalitățile de înfăptuire a ei. În prezent ne aflăm într-o situație paradoxală față de perioada antebelică, când aproape toate partidele politice militau pentru ceea ce semnifica atunci un proces de industrializare. Oare industrializarea este un concept retragător, antieconomic sau progresist? În povida virtuților progresiste, efectelor lui benefice, pe multiple planuri, reluarea procesului de industrializare însemnând progres și prosperitate pentru România, astăzi, aproape că s-a renunțat chiar și la folosirea termenului în abordarea problematicii tranziției la economia de piață, fiind socrut caduc și demodat. Deși este limpede că forțele politice care sunt pentru dezindustrializare se aşază în mod automat în sfera regresului și în cea a perpetuării și adâncirii decalajelor existente între țara noastră și țările dezvoltate.

O altă coordonată majoră, definiție pentru elaborarea unei alternative viabile o constituie atitudinea adoptată față de obiectivul fundamental al tranziției - spre ce fel de economie de piață ne înțelegem? Spre deosebire de cei care susțin aproape vehement tranziția spre o economie de piață capitalistică, ca unicul scop final, există și o importantă categorie de economisti, experți români care opteză pentru economia socială de piață. Încă din 1990 a fost elaborat acest concept a cărui implementare, ca să mă exprim în termeni specifici etapei, dacă se acceptă, era mai simplă. Lichidarea centralismului excesiv, înlocuirea pârghiilor administrative cu pârghiile economice, realizarea modificărilor de structură erau măsurări care puteau pregăti trecerea la acest proces, fără a se crea disfuncționalități atât de păgubitoare sub raport

economic, dar și, mai ales, social. Conținutul, sensul economiei sociale de piață în literatură și în practică sunt foarte diferite. În sens restrâns ea propune și oferă, firește, numai o anumită protecție socială. În viziunea mea, noi ar trebui să atribuim alternativă strategiei pentru tranziția la economia socială de piață un sens larg, înțelegând o deplină protecție socială, dar nu numai atât, ci și punând la temelia ei opțiunea pentru o societate postindustrială, postcapitalistă.

În accepția mea, economia socială de piață, în contextul tranziției din țara noastră, presupune nu numai asigurarea protecției sociale, ca una din prioritățile absolute, ci și estomparea, anihilarea și, mai ales, corectarea fenomenelor negative pe care le generează piață liberă, dezvoltând concomitent rolul ei de autoreglare. În aceeași măsură, aceasta presupune o îmbinare între principiile economiei de piață și principiul justiției sociale; recunoașterea intervenției dirijate, planificate a statului în economie. De altfel, în multe țări, s-a acumulat o experiență pozitivă în dirijarea de către stat a economiei, nu prin metode administrative, ci prin pârghiile economice. De exemplu Turcia, mai aproape de stadiul nostru de dezvoltare, prevede chiar prin Constituție existența unui organism național de planificare. De asemenea, economia socială de piață, în accepție largă a termenului, este concepută în condițiile economiei mixte, în cadrul căreia un rol important, pentru o lungă perioadă de timp, se rezervă proprietății publice. Repartitia relativ echilibrată a PIB constituie, în același timp, un alt element întrinscendent al economiei sociale de piață. Din această perspectivă, conceptul de economie socială de piață este de esență umanistă, fiind în deplină concordanță cu Constituția statului român ca stat social.

În sfera priorităților absolute se înscrie, incontestabil, opțiunea pentru locul și rolul factorului intern, atât de contestate de unii, ignorate de alții, supraestimând importanța factorului extern, pentru politica "prin noi înșine" sau "prin forțe proprii". Realitățile de la noi, ca și din alte țări est-europene, au confirmat teza situații în centrul reformei și retehnologizării a sprijinului extern. Nu s-a industrializat sau dezvoltat până acum nici o țară din lume prin aportul covârșitor al factorului extern. În mod oficial, valoarea capitalului străin investit în România reprezintă 800000 milioane dolari. Dacă se compară cu excedentul balanței de plăti din 1989, de peste 2 miliarde de dolari, rezultă clar că retehnologizarea se poate asigura prin valorificarea acestei sume. Fără a subestima necesitatea cooperării, a sprijinului capitalului străin în reconstrucția țării, accentul se impune și pus pe mobilizarea și valorificarea resurselor proprii materiale, umane și de inteligență. Această "lozincă" nu este nici pe departe depășită, cum spun unii, ci este de mare actualitate pentru România. Ce țară, înțelegând în tranziție, a depășit greutățile imense specifice acestei perioade cu ajutorul exclusiv al capitalului străin și și-a relansat economia? Până și Rusia, o țară mare, cu bogății enorme, se află în colaps și a ajuns la concluzia că trebuie să conteze în primul rând pe resursele proprii.

În stabilirea priorităților pentru o posibilă alternativă viabilă un reper important, dacă nu decisiv, îl reprezintă conceptul privind locul privatizării. Socotesc că programul menit să accelereze acest proces este oportun, dar să nu se uite adevărat că dogma privatizării cu orice preț este

la fel de periculoasă ca și dogma absolutizării proprietății de stat. Pentru că reforma nu este un scop în sine, se cuvine să optăm pentru acel tip de privatizare care creează noi locuri de muncă, aduce un spor de producție și contribuie la relansarea întregii economii, fiind total anti-economică opțiunea privatizării cu prioritate a întreprinderilor performante, rentabile, întrucât statul va rămâne în mod autonom să gestioneze un adevărat bălast. Formula cea mai convenabilă și eficientă ar fi cea a coparticipării, a privatizării prin vânzarea de acțiuni salariajilor și prin crearea de facilități pentru plată. Oricum, n-ar trebui să se stimuleze, să se promoveze nici una din formele de privatizare care duc la adâncirea polarizării societății - săraci și bogăți - sau a celor care afecteză în mod grav valoarea patrimoniu țării.

În perspectiva unor priorități absolute se circumscrui și obiectivele retehnologizării și restructurării economiei naționale de la care însă nu trebuie să așteptăm minuni. Până și marii economiști din lume, inclusiv experții ONU, recunosc că "terapia de soc" a eşuat în toate țările unde s-a aplicat. Nu întâmplător, mulți cetățeni de la noi pun semnul egalității între reformă și somaj, haos, sărăcie, distrugerea avuției națio-

nale, termenul de reformă căpătând o altă reprezentare, departe de sensul real. "Reforma poate salva economia cu condiția ca aceasta să supraviețuiască reformei" - sună o reflecție înțeleaptă, lucidă. Pentru că nimeni nu contestă necesitatea retehnologizării, dar cu condiția ca ea să fie realizată efectiv cu mașini și utilaje noi, competitive, nu cu linii tehnologice demontate din alte țări, cu utilaje uzate din punct de vedere moral în Occident.

Un alt obiectiv al reformei este restructurarea care, s-a realizat printr-o optică total greșită - fără mitarea marilor întreprinderi și distrugerea lor ca unități de sine stătătoare. Este una din aberațiile concepției despre reformă.

O asemenea alternativă strategică, care să includă obligatoriu și măsuri concrete anticriză și anti-inflaționiste va însemna structurarea unei reforme reale, nu retorice, demagogice, care să relanseze efectiv industrializarea țării și să genereze stimuli pentru creșterea economică, reducerea șomajului, ridicarea nivelului de trai, redându-ne șansa mult așteptatului miracol economic.

■ Prof. univ.
Mihail PĂRĂLUȚĂ, deputat

ACTUALITATEA UNUI CONCEPT STRATEGIC DEZVOLTĂRII ECONOMICE

Termenul de strategie a dezvoltării economice a fost preluat din domeniul militar și este percepție de majoritatea economistilor drept un demers științific prin care se stabilesc, în mod sistematic și coerent, obiectivele procesului dezvoltării economice, prioritățile, mijloacele și metodele (politice) de mobilizare a mijloacelor pentru realizarea obiectivelor, etapele intermediere și finale ale aplicării în viață a acestor elemente.

Obiectivele procesului dezvoltării sunt expresia filosofiei dezvoltării economico-sociale izvorăte din cerințele și năzuințele indivizilor, ale grupurilor economico-sociale diverse, ale societății în ansamblu, fundamentate de ideile și concepțiile diferitelor școli de gândire social-economică și sintetizate, de regulă, în programele guvernamentale, în platformele-program ale diferitelor

partide politice, în documente specifice purtând adeseori denumirea de strategie a dezvoltării. Prin aceste obiective se încearcă să se definească și apoi să se instituționalizeze o ordine social-economică convenabilă și posibil de realizat în condițiile date, care să permită stăpânirea conflictelor dintre oameni și natură, prin crearea și dezvoltarea unui tip de societate care să le satisfacă optim năzuințele de bunăstare, securitate, de prestigiu național, de perenitate, de bună conviețuire internă și cu vecinii. Fără stabilirea unor obiective economice, sociale, politice, demografice, morale etc., cât de căt articulate, înțelese și socialmente acceptate, orice comunitate nu poate înainta decât în voia soartei, orbește și numai întâmplător poate ajunge acolo unde dorește.

MONUMENTELE BUCUREȘTIULUI



C.A. Rosetti
(Piata Rosetti)

Mijloacele (factorii ori resursele) procesului dezvoltării reprezintă substanța materială și umană care prin reunire creează avuție națională - sursa bunăstării și puterii naționalilor. De-a lungul timpului aceste mijloace au avut denumiri diferite: averi, resurse, factori de producție, capătări, neo-factori, dar esența lor a rămas, în general, aceeași: ele reprezintă baza materială, obiectivul înțușit al dezvoltării fără de care societatea nu poate progrădui, nu-și poate îndeplini obiectivele stabilității. Spre deosebire de trecutul nu prea îndepărta, astăzi, progresul tehnic a devenit motorul principal al procesului dezvoltării. Această schimbare este cu atât mai evidentă în zilele noastre: naționalile care se situează în fruntea progresului tehnic prin organizarea și aplicarea rapidă în practică a realizărilor cercetării științifice, reușind să creeze o abundență de produse, să se modernizeze permanent, să satisfacă tot mai complet trebuințele oamenilor cu resurse disponibile, în totdeauna relativ limitate, sunt capabile să-și realizeze, primele, obiectivele dezvoltării, să se transforme în centre mondiale de putere, în locomotive ale dezvoltării globale a umanității. Tocmai datorează ponderii și influenței covârșitoare a progresului tehnic ca mijloc al dezvoltării, în economie s-a încrețit în ultimii ani, categoria de "neofactori de producție" prin care se încearcă să se sublinieze contribuția modernizării, a perfecționării și introducerii progresului tehnic în toate sferele vieții oamenilor, potențarea utilităților astfel create și calea de urmat pentru trecerea la noi obiective, mai ambițioase ale procesului dezvoltării.

Avându-se în vedere experiența acumulată, continuă să se facă distincție între factorii interni, naționali ai dezvoltării, efortul fiecărui popor la propria sa devenire și factorii externi, atrași din afară, ai dezvoltării, ignorându-se adeseori intercondiționarea extremă de delicată dintre acestea, mai ales în epoca actuală de accentuare fără precedent a interdependențelor economice internaționale.

In realitate, fără să-și epuizeze semnificațiiile, o asemenea dihotomie trebuie atenuată, pentru că fiecare din cele două categorii de factori poate avea conotații interne și internaționale de nedespărțit.

Prioritățile procesului dezvoltării decurg din raritatea resurselor în raport cu amploarea obiectivelor stabilite pentru fiecare perioadă istorică. În practică, în majoritatea covârșitoare a economiilor naționale, trebuințele cetățenilor determinate de stadiul atins de civilizație și, mai ales, de ceea ce se dorește să se realizeze suplimentar sunt limitate, insuficiente, rare. În consecință, se impune o ierarhizare a realizărilor practice a obiectivelor dezvoltării, ori a diferitelor părți componente ale acestora, în așa fel încât să se ajusteze la mijloacele existente și să poată fi astfel realizate. Activitatea umană, efectul efortului fiecărui cetățean care, în căutarea propriile bunăstării, reuneste și mișcă înainte fiecare din aceste elemente ale strategiei, este factorul hotărâtor, care, pe ansamblul unei națiuni, face ca strategia fie să dea rezultatele așteptate, fie să se transforme într-o filosofie sterilă, între multe altele, care alcătuiesc uriașă panoplie de proiecte inoperante ale economistilor, funcționarilor guvernamentali, ale profesorilor ori gazetarilor de profesie sau de ocazie. Strategiile dezvoltării se elaborează la scară microeconomică (de către fiecare agent economic), mezoeconomică (pe ramuri ori sectoare de activitate sau în profil teritorial), macroeconomică. Ele pot fi concepute pe termene scurte, medii sau lungi.

■ Dr. Constantin MECU

LATINITATEA

- identitatea și dimensiunea europeană a poporului român (II)

Acad. ȘTEFAN ȘTEFĂNESCU

Lupta pentru păstrarea ființei statale, lupta antitomană a fost dusă de poporul român în cadrul efortului popoarelor din centrul și sud-estul Europei.

Din secolul al XIV-lea până la sfârșitul secolului al XVII-lea, de la Mircea cel Bătrân și încreșterea creștin-otomană, soldată cu înfrângerea de la Nicopole și până la Matei Basarab și Șerban Cantacuzino, Țările Române s-au manifestat ca "Poartă a creștinătății", "bastion al continentului". Ele au slujit dezvoltării popoarelor din Centrul și Apusul Europei, au întărit speranța popoarelor subjugate în eliberarea lor, și au menținut și dezvoltat instituțiile și formele de civilizație proprii.

Ideurile pe multiple planuri între Țările Române, interesele lor comune de a face față atacurilor amenințătoare ale unor puteri străine, păstrarea amintirii aceleiași descendențe daco-române, ca a vechii unități politice, pe care o evocă conceptul de Dacia, au contribuit la apropierea politică a Țărilor Române, au stimulat încercări - pornite când dintr-o țară românească, când din alta - la început de confederație statală, pe linia tipic feudală a vasalității, mai apoi, în condițiile epocii moderne și constituiri națiunii române, de unificare pe linia națională.

Mihai Viteazul a fost primul dintre domnii români care a reușit să realizeze sub sceptrul său unirea Țării Românești, Transilvaniei și Moldovei. Izvoare contemporane închinate domniei bravului domitor relatează că, în imprejurări grele, el și-a îmbărbăta ostașii, cerându-le "să se poarte vitejește... pentru slava nației lor, a aceleia românilor din care mărturisescu că se trag". Este în această mărturie, ca și în multe alte surse istorice o dovadă că poporul român avea conștiința originii sale române, fapt de care luate cunoștință toți cei care intrau în contact cu realitățile românești.

De la Mihai Viteazul ideea unirii românilor - ce și găsea expresia în folosirea termenului de Dacia, ca ansamblu politic și cultural în spațiul românesc - va avea tot mai mult ca bază și putere susținătoare conștiința despre latinitatea poporului român. Cei mai destoinici dintre domnitorii români, urmași ai lui Mihai Viteazul, au nutrit și ei gândul reconstituirii Daciei, care, prin romanizare, devenise o Romanie transdanubiană. Interese externe și rivalități interne au împiedicat realizarea de durată a unirii Țărilor Române, care ar fi dus ipso facto la eliberarea lor.

Alături de factorul politico-militar, cultura a jucat un rol însemnat în procesul nostru de auto-definire, fiind, totodată, expresia vocației poporului român spre universalitate. Cultura a fost forma de afirmare a românilor între popoarele sud-est europene,

factorul care i-a înălțat și le-a dat forță, un mijloc prin care a fost sprijinită dezvoltarea altor popoare. Au cunoscut ajutorul românesc, în afara popoarelor din sud-estul Europei, popoarele din Oriental Apropiat. Așezările religioase de la Alexandria sau Sinai, Caucaz, Athos, Meteore, Istanbul, Cypru, Siria au cunoscut dărnicia domitorilor români. S-a spus, pe drept cuvânt, că după căderea statelor sud-dunărene și a Bizanțului sub stăpânire otomană și până la ridicarea Rusiei a revenit Țărilor Române rolul de a fi în fruntea creștinătății ortodoxe, drept scut al bisericii Răsăritului și adăpost al diților ei.

Ideea planului dacic, de realizare în spațiul geostrategic carpațo-dunăreano-pontic a unui stat care să-i cuprindă pe toți românii, a căpătat consistență, el preocupații cercuri politice și diplomatice europene. Marile puteri, îndeosebi Imperiul habsburgic și cel țarist, nutreau un plan dacic cu scopul de a servi intereselor lor expansioniste. Împăratul Iosif al II-lea vroia să unească Transilvania, Tara Românească și Moldova într-un mare regat al Daciei.

Proiectelor străine "regat al Daciei", elementele progresiste românești, exponente ale aspirațiilor generale ale poporului, le-au opus "planul dacic" al unității și neatârnării naționale. O strălucită pleiadă de cărturari români, începând cu reprezentanții de seamă ai "Școlii Ardeleane", Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior și Ioan Budai-Deleanu, intrați în contact cu climatul cultural de înnoiri ale lumii latine din Apusul European, au propagat prin școli, prin cultivarea limbii materne și a istoriei patriei, ideea națiunii române și a unității ei.

Anul 1821 a marcat, prin revoluția condusă de Tudor Vladimirescu, un moment important în afirmarea drepturilor naționale ale poporului român; ea a deschis epoca deplinei maturizări a luptei pentru emanciparea națională; o luptă care a îmbrăcat toate cările posibile de manifestare, pașnice și violente, în țară și în afara granițelor, prin viu grai și prin scris, legale și conspirative; a fost epoca încheierii doctrinei naționale a daco-romanismului, a formulării și tentativelor de traducere în practică a construcției României moderne și independente.

Termenii de Dacia și Daco-România au căpătat tot mai mult semnificația de program politic, de unificare și de edificare națională. Revoluția din 1848 - odată cu afirmarea hotărârii românilor, atât a celor din Transilvania, cât și a celor din Tara Românească și Moldova - de a făuri unitatea națională prin formarea Daciei sau Daco-României, urmărea încadrarea poporului român între popoarele înaintate ale continentului.

Prin unirea, în 1859, a Țării Românești și Moldovei - unire care punea puterile europene în fața faptului împlinit - s-a deschis drumul afirmării statului român și a dreptului său la independentă. În 1862, în spiritul vremii, de constituire a statelor naționale, el avea să ia numele, după cel al locuitorilor săi, de România, țara românilor.

Cucerirea independenței, în urma războiului româno-ruso-turc din 1877-1878, a contribuit la creșterea prestigiului națiunii române, a demnității și mândriei naționale, a făcut ca statul român să devină centrul polarizator al întregii națiuni române, spre București îndrepătându-se privirile românilor din ținuturile românești supuse încă stăpânirilor străine.

Crearea statului modern român s-a încadrat procesului european și s-a dovedit, totodată, un puternic sprinț pentru națiunile din Balcani și chiar din Europa Centrală. Conducători politici și oameni de cultură din aceste zone geografice au găsit în România condiții de organizare a activității lor puse în slujba eliberării popoarelor lor și creației statelor naționale.

Primul episod al revoluției generali s-a petrecut pe teritoriul românesc (în Moldova). În 1869, a luat ființă, la Brăila, Societatea Literară Bulgară, viitoarea Academie de Științe din Bulgaria. În 1876, au fost pregătite în România cete de voluntari bulgari ce aveau să înscrive pagini de eroism în războiul româno-ruso-turc din 1877-1878. În 1912 au plecat de la București militanții albanezi cu Ismail Kemal (proclamația de la Vlora) pentru a înființa statul modern albanez. Exemplul se pot înmulții în arăta că statul modern român a manifestat inițiative diplomatice, a patronat activități culturale, a acționat în direcția cooperării economice, politice și culturale a popoarelor sud-est europene.

De la sfârșitul secolului al XIX-lea, cultura și știința românească au înregistrat realizări la nivelul țărilor europene mai puțin vitregite de istorie și personalități românești în diferite domenii s-au afirmat pe plan universal.

Odată cu formarea statului național unitar român, în 1918, s-a refăcut pe o treaptă superioară a evoluției istorice, sub numele de România Mare, "România transdanubiană", "Daco-România"; s-a creat cadrul național favorabil în care poporul român să pună în valoare bogățiile naturale ale țării, să-și dezvolte calitățile morale și să afirme spiritul românesc în cultura și civilizația universală.

Astăzi, când în Estul Europei, societățile cunosc mari transformări și mutații, România găsește în trecutul ei rațiunea și speranța, adică forța de a face față destinului ei, românesc și european.



Președintele ION ILIESCU și numeroase personalități ale culturii noastre au onorat prin prezența lor vernisajul Expoziției retrospective "Biblioteca pentru toți - 99".

UN AUTENTIC MONUMENT DE CULTURĂ

"Biblioteca pentru toți" la 99 de ani

Expoziția retrospectivă "Biblioteca pentru toți - 99 de ani", vernisată recent în holul rotund al Ministerului de Externe, se alcătuiește ca un argument de prim ordin în favoarea continuării și dezvoltării culturii române, în pofida tuturor traumatismelor care jalonează ultimul secol din istoria românească și europeană. Dacă este să invocăm - și trebuie să facem pentru echilibru nostru moral! - valoarea curativă a culturii, aici este locul acestei invocații, în spațiul celor mai adânci frământări economice, sociale și politice, peste marginile căror cultura românească s-a impus ca o linie neîntreruptă, ca un fir al continuității spirituale care ne-a conservat specificul nostru național. Si poate nu este tocmai lipsit de însemnatate adevărul că acumulările culturii s-au intensificat în loc să scadă pe parcursul celor 45 de ani incriminați astăzi în fel și chip; dar de existența căror sunt legate realizări istorice remarcabile, între care largirea științei de carte la un nivel comparabil cu al țărilor celor mai dezvoltate și o reală accesibilitate la binefacerile culturii și artei. Si acesta într-o țară în care, până în anul 1940, analfabetismul încă nu fusese stârbit.

Pentru toate acestea stă mărturie însăși evoluția colecției sărbătorite. Colecția "Biblioteca pentru toți" a fost inițiată de tipograful Carol Müller și a apărut în martie 1895. Dar numele ei fusese folosit încă din 1893. Primul editor al colecției a fost folcloristul Dumitru Stănescu. În 1899 a fost preluat de Leon Alcalay și a apărut la Editura Librăriei "Alcalay", apoi la Editura "Soec", până la 1949. Cu începere din 1950, "Biblioteca pentru toți" și-a schimbat grafica și a apărut fără numere de ordine, la diverse edituri, până în 1959 inclusiv. Din 1960 a apărut într-o serie nouă, numerotată începând cu nr. 1, serie care, păstrând continuitatea numerelor, și-a schimbat din nou, din 1965, forma grafică. De atunci, ea apare cu ilustrații color pe coperta și fotografie autorului. Seria veche a avut aproape 1600 de numere, ceea ce a ajuns la nr. 1405.

"Biblioteca pentru toți" a tipărit peste 200 de autori români clasici și contemporani, cu cele mai însemnante creații ale lor, din toate domeniile literaturii, istoriei, filosofiei, esteticii etc. Concepția editorilor s-a modificat în timp. De la primele titluri - localizări după autori cunoscuți din literatura universală - s-a trecut la editarea clasincilor, apoi contemporanilor români, în numere care aveau la început până la 100 de pagini fiecare, apoi până la 200 - 300

(după 1950). Seria nouă, cu copertă color, a reintrodus în circuit contribuția plastică, reluând, în parte, caracteristicile seriei vechi (cu ilustrații alb-negru) și ale celei nenumeroate, cu portrete de H. Catargi, J. Al. Steriadi, A. Demian și alții. Preocuparea colecției pentru o imagine care să conțină unitatea în diversitate a culturii române a fost constantă vreme de un secol.

Până în anul 1920, cataloagele menționează 1100 de numere într-un tiraj de peste 10 milioane de exemplare. Seria nouă ajunsese la 35 milioane de exemplare la numărul 500 (în anul 1969). BPT este a doua colecție din Europa cu o asemenea longevitate, iar de cînd a trecut pe primul loc. În răstimpul de 99 de ani, în colecția "Biblioteca pentru toți" au apărut antologii, romane, proză scurtă, eseuri și versuri ale celor mai cunoscuți scriitori din peste 70 de culturi vechi, moderne și contemporane de pe toate continentele. Numărul autorilor trăduși cu texte reprezentative se ridică la peste 600. De remarcat seria "Cultură generală", cuprinzând lucrări clasice de istorie, filosofie, estetică, sociologie și alții, serie care a debutat cu nr. 4/1895, H. Spencer - "Despre educație".

Relieful însemnatatea deosebită a acestor realizări pentru cultura română, care și-a îmbogățit neconținutul personalitatea prin această largă deschidere față de valorile spirituale de pretutindeni, președintele Ion Iliescu, prezent la festivitate, i-a felicitat pe toți cei ce lucrează în domeniul editorial și și-a exprimat speranța că greutățile financiare, specifice actualei etape de tranziție, vor fi depășite prin măsuri adecvate, capabile să asigure continuitatea colecției, îmbogățirea ei cu valori autentice care să rămână, ca și până acum, accesibile marii mase a cititorilor.

A fost de față Oliviu Gherman, președintele Senatului, Marin Sorescu, ministrul culturii, Teodor Meleşcanu, ministrul afacerilor externe, Gabriel Tepelea, președintele Comisiei de Cultură a Camerei Deputaților, precum și numeroși invitați - scriitori, editori, artiști plastici, diplomați, cadre didactice universitare, ziaristi.

A urmat vizitarea expoziției, care cuprinde, alături de volume reprezentative, mai vechi sau mai noi, scritori cu aprecieri elogioase asupra BPT, semnate, între alții, de Mircea Eliade, Edgar Papu, Petru Dumitriu, Ion Druță.

M.I.

PERMANENȚE ROMÂNEȘTI

CAMIL PETRESCU AL ETERNITĂȚII

Centenarul nașterii lui Camil Petrescu n-a prilejuit, aşa cum ar fi fost de dorit, acele manifestări științifice, acele dezbateri, acele spectacole și acele tipărituri menite să pună în valoare locul proeminent pe care îl ocupă în cultura română opera sa. Nu putem spune că a fost un centenar uitat, dar în afara romanului "Patul lui Procul", tipărit de Editura "Porto-Fanco", și a monografiei ce i-a fost dedicată de Irina Petras la Editura "Demiu" nu cred că putem semnala alte inițiative în acest sens. Simpozioanele de la Teatrul Național din București și de la Muzeul Literaturii Române au marcat aşa cum se cuvine acest moment aniversar. Dar nici un teatru românesc nu a jucat nici o piesă de Camil Petrescu, iar Televiziunea Română a reprezentat o piesă realizată în urmă cu... doisprezece ani. Ceea ce mi s-a părut căt se poate de potrivit înținând seamă de valoarea interprétilor actoricești care conferă

acestei înregistrări perenitate.

Deci, în afara monografiei amintite nu aflăm nici un gest creator nou, original, prilejuit de acest centenar. Și nu e de mirare. Și asupra lui Camil Petrescu s-a abătut furia oarbă a ultimilor patru ani prin care se caută compromiterea valorilor autentice ale culturii românești sub pretextul "pactizării", "colaborării" etc. Ceea ce a scris nu destul de inspirat, uneori chiar de-a dreptul precar, Camil Petrescu în ultimii ani ai vieții sale poate umbri locul eminent pe care el îl ocupă în literatura română? Niciodată.

Camil Petrescu a fost, mai înainte de toate, omul de teatru care, în momentul când dramaturgia noastră intrase în zodia diletantismului și a amatorismului, a statuat, după strălucitul început făcut de Mihail Sorbul cu *Patima Roșie*, orientarea modernă a dramei românești. *"Jocul ieșilor"*, *"Suflete tari"*, ca și piesele istorice de la *"Actul venețian"* la

"Danton" reprezintă structurile de temelie ale repertoriului național. Camil Petrescu este dramaturgul cazurilor de conștiință fundamentală, al opțiunilor etice radicale, al transigenței morale. Camil Petrescu a fost cel care a izbutit să confere dramaturgiei românești dimensiunea permanențelor sufletești, înscrind conflictele pieselor sale pe dimensiunea esențelor umane. Absența lui Camil Petrescu din repertoriul nostru teatral, absență care devine acută, constituie o pagubă spirituală uriașă.

Prozatorul nu a fost mai prejos decât dramaturgul. "Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război" și "Patul lui Procul" reprezintă nu numai acele romane prin care dramele specifice societății românești au căpătat relief prin personaje și conflicte de o mare relevanță, ci și creații care ne poartă în aceleași zone ale absolutului. Prin ele prozatorul înscrise epica noastră în circuitul valorilor universale, preocupată atunci de întrebările fundamentale ale intelectualului.

Dar Camil Petrescu nu a fost numai un creator-dramaturg, prozator, poet, ci și un ziarist, un om mistuit de idei, un animator al vieții noastre culturale. Publicistul, eseistul, cronicarul a fost una din acele prezențe ale epocii interbelice caracterizate printr-o efervescentă a ideilor care



dacă, uneori, păreau excesive, vădeau o frâmantare ce trecea dincolo de cotidian și vădea disponibilitatea intelectuale ieșite din comun. A fost, deci, un scriitor complet, ale cărui gânduri și-au pus amprentă asupra unor domenii ale culturii românești, înrăurind-o în mod fericit

■ Valeriu RÂPEANU

GHEORGHE LAZĂR CONTEMPORANUL NOSTRU

Nu știu cum se explică faptul că anul trecut, la împlinirea a 170 ani de la moartea lui Gheorghe Lazar, comemorarea evenimentului ca atare nu s-a prea făcut simțită în mediile oficiale. Nu este exclus ca personalitatea celuia ce a reîntemeiat învățământul nostru național, în primul rând prin lupta lui de emancipare de sub tutela, adeseori sufocantă, a unor influențe străine, să fie resimțită oarecum în contracimp cu demersurile actuale de aliniere a școlii românești la modelele elaborate sub un alt cer decât al nostru. Dacă lucrurile stau astfel - și este foarte probabil că tocmai astfel stau - atunci valoarea lui Gheorghe Lazar de contemporan al nostru sporește în loc să scădă, în pofta oricarei reacții oficiale de genul amintit. Mediul social și moral împotriva căruia s-a ridicat Gheorghe Lazar aduce în unele privințe cu cel specific zilelor noastre de tranziție spre nu se știe bine unde. Puternica influență grecească, resimțită la începutul secolului trecut ca un corolar al domniilor fanariote, nu avea puncte comune cu spiritul Renașterii naționale, propagat de Școala Ardeleană și din care se revindica, mândru, și Gheorghe Lazar.

Este adevarat că prin această influență grecească, în Principatele Române începe să fie resimțită cultura occidentală, întrucât pentru țările răsăritene, greci ajung un fel de cartaginezi ai comerțului și finanței (D. Popovici). Dar expresia în care această cultură ajunge la noi și, drept urmare, assimilarea ei eclectică, nediferențiată furnizau mai curând o modă, un climat cosmopolit și de înstrăinare a energiilor. Luminismul apusean, bunăoară, patrunz în Muntenia și Moldova la început prin filieră grecească, a putut favoriza o gândire critică, dar n-a putut conduce la organizarea unui tip de școală ca matcă a individualității noastre. În locul unui amplu proces social de modelare, pe care un asemenea tip de școală îl presupune și, la rându-i, îl amplifică, se realiza unul de imitație, care adâncea și mai mult prăpastia dintre pătuța conducătoare, cea mai permeabilă influențelor străine, și "prostinea" analfabetă. Condiția împlinirii unui adevarat sistem de educație cerea atunci, ca și acum, cultivarea și afirmarea prin școală a

conștiinței naționale.

Pe de altă parte, afirmarea spiritului enciclopedic, metamorfozat însă în limba greacă, se resimte inclusiv în reformele învățământului pe care domnitorii Grigore Alexandru Ghica și Alexandru Ipsilanti le efectuează în 1766 în Moldova și, respectiv, în 1776 în Tara Românească. Școlii Domnești de la București, de pildă, hrisolul lui Alexandru Ipsilanti îi fixează o programă de studii destul de avansată pentru acele vremuri, dar scopul declarat al acestui act este consolidarea regimului fanariot, prin accederea la învățătură exclusivă a filior de domn și de boieri, nu însă și a fiilor de săteni, cărora le este dat să se ocupe de agricultură și păstorit. Cu această grija pentru a nu se înstrâina "duhul epistimilor" (științelor), Academia domnești din București și lași ridică învățământul grecesc pe cea mai înaltă culme. Sub domnia ultimilor fanarioi sunt aduși profesorii greci cei mai străluși, dar și cu cele mai mari sacrificii bănești (N. Iorga). Și parcă spre ilustrarea statistică a acestor tendințe, nisau păstrat documente cu lefurile plătite dascălilor distribuți într-o rigidă ierarhie: "Dascaul cel dintâi elinesc", de cinci ori mai scump decât "dascaul cel moldovenesc".

Starea morală a păturilor conducătoare feudale atestă, de asemenea, un grad înalt de alienare, concretizat într-un levantinism feroce și cinic, cu atât mai degradant ca să se desfășura pe fondul unei abilități înfricoșătoare. Suntem în epoca în care pentru domnitorul Caragea, de pildă, cea mai mare problemă de stat o constituia moda, dispozițiile severe date de el în acest sens urmărind înălțarea oricărei concurențe vestimentare făcute celebrei domnițe Ralu, fiica domnitorului. Iar pilda Curții fanariote se răspândeau larg în jur. O notă de pe scoarța unei cărți bisericiste de la Snagov ne mărturisește suferințele îndurate de autor din partea unor boieri pentru că nu primise să le fie "codos și pezăvînghi" adică "votul" (cîtește proxenet - n.n.). Până și lenăchiță Văcărescu se pare că a băgat în sprieji, cu ispitele curții sale, pe episcopul Gligore al Argeșului (Alexandru Dobodescu).

În acest mediu descinde Gheorghe

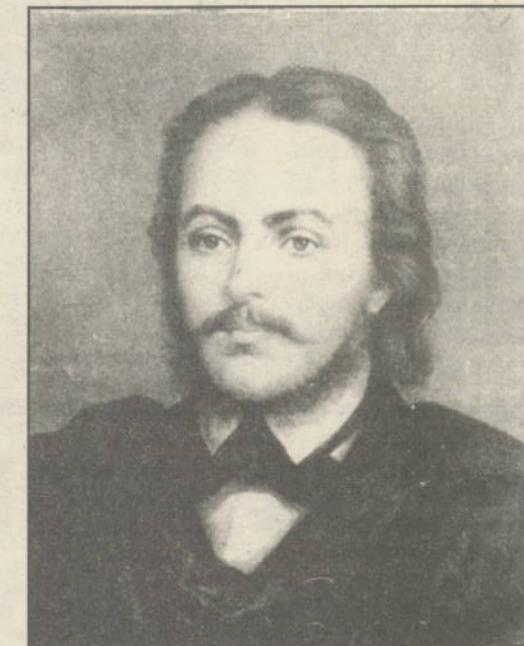
Lazar și opera lui, de reîntemeietor al învățământului național în Tara Românească, se cere a fi permanent raportată acestei stări de lucruri. Vom înțelege astfel că, dacă, într-adevăr, școala lui, cum s-a spus, n-a adus dintr-odată o sporire a nivelului cultural față de ceea ce oferea Academia Domnească, Lazar aducea cu sine din Transilvania un mare ideal național, în ale cărui orizonturi, valoarea modelatoare a operei sale devenea excepțională. Din acest punct de vedere, acțiunea lui Gheorghe Lazar a fost și rămâne un argument de seamă în favoarea ideii, de elementar bun simț dar, din păcate, uneori și astăzi ignorată, că rosturile școlii nu se epuizează cu volumul și noutatea informațiilor difuzate. Acțiunea ei, spre a se situa neîntrerupt în linia progresului, se cere integrată idealului național. După cum, tot astfel, valoarea unui mare dascăl se definește implicit prin puterea sa anticipativă, prin capacitatea sa de a "vedea" viitorul și prin voința de a se consacra pregătirii acestuia, întreținând flacără unei nobile emulații.

E adevarat, lupta împotriva grecizării fusese aprinsă în Tara Românească mult înainte de venirea lui Lazar. De asemenea, învățământul în limba română avea aici bogate tradiții, chiar dacă acestea se sprijină pe școli mărunte, organizate mai ales pe lângă biserici, cu dascăli modești ca pregătire, precum Chiosea, Chiriac, Stan, amintită de Ion Ghica într-o splendidă evocare, dar care "își faceau cu sfîntenie datoria, fără să aibă cunoștință (subl.n.) de binele ce făceau tării lor". Sosirea lui Lazar este un factor catalizator în tot acest proces. Pledoaria lui în fața Divanului în favoarea predării filosofiei și a științelor înalte în limba română marca nu numai integrarea în spiritul vremii și al locurilor unde un Constantin Bălăceanu, un lordeache Golescu, efori ai învățământului, sau un luncu Văcărescu combăteau veherement ostilitatea Academiei grecesti. Prin venirea marelui ardelean, acțiunea antielenizantă, difuză, spontană și inegală în manifestările ei de până atunci, dobândea sensul programatic și finalitatea concretă a unei sinteze culturale românești.

De altfel, primele încercări de sinteză a idealului elin de cultură cu cel roman ajunseseră în Principate, sub influența Renașterii ardeleni, tot prin filieră școlară. Înainte ca Gheorghe Lazar să fi "descălecătat" la București, Gramatica românească a lui Radu Tempea, tipărită în 1797, în centrul ortodox al Sibiului, începuse să-și exercite influența. Observații de limbă românească ale bănățeanului Paul Iorgovici, cu demonstrarea originii latine a limbii române și cu micul tratat de

educație de la sfârșit, scris în cea mai bună tradiție de cultură elenistă și intitulat "Reflecții despre starea românilor", vor fi atât de bine primite în Muntenia încât, mai târziu, Eliade le va da o nouă ediție în "Curier de ambe sexe". Programul educativ al lui Constantin Diaconovici-Loga, din "Cheamărea la tipărire cărților românești pentru îndreptarea tinerilor", deși apare după ce Lazar ajunge la București, acționează, de asemenea, ca un ambasador al ideilor noi în școală nouă, școală de sine stătătoare, pusă în slujba marilor idealuri ale poporului român, pentru cauza căruia înțelegea să lupte, valorificând tot ce era folosit de pretutindeni.

În această perspectivă, "modelul" educațional urmat de Lazar în aplicarea ideilor sale dobândește semnificații specifice. Chiar dacă programul său prezintă unele similarități cu "Norma regia" austriacă, sau cu Academia grecească, despre care se știe că, la rându-i, avea ca model universitățile italiene, chiar dacă introducerea în primele clase a elementelor de lectură, caligrafie, ortografie, religie și aritmetică sau, în clasele superioare, a programului special de matematici pentru pregătirea inginerilor erau practici frecvente în vremea lui Lazar, este lipsită că originalitatea școlii sale tocmai prin aceasta se definește: el a văzut dincolo de modelele cerințele imediate și de perspectivă ale societății românești cărora a încercat să le ofere soluțiile cele mai bune. Pentru aceasta și-a conceput școala ca un



ciclu integral: un curs elementar, unul practic superior și unul cuprinzând filosofia și dreptul.

O asemenea concluzie reiese și din analiza Înștiințării sale unde găsim, în formă concentrată, cu o tensiune lăuntrică ce îl conservă încă prospețimea, întregul său crez social-politic, cristalizat prin îndelungi meditații asupra realităților românești: ascendența latină este invocată, în cea mai bună tradiție a Școlii Ardeleni, ca imperativ practic, de renăștere prin muncă și prin auto-perfecționare morală, iar acestea sunt condiționate - subliniază el - de existența școlii "mai de treabă", a unei "academii cu știință", eficacitatea acestia fiind pusă, firesc, pe seama funcționării "în limba maicii sale". Printr-un asemenea ciclu își definea crezul său revoluționar acest fiu de tăranii din Avrig, format în anii de luptă dură cu ostilitățile, de muncă aspră, inclusiv pe terenul fixării terminologiei ce avea să folosească în predarea trigonometriei, aritmeticii și celorlalte științe necesare viitorilor ingineri hotărniți. În baza acestui crez, înțelegem de ce în timp ce Nicolae Văcărescu rămâne departe de Tudor Vladimirescu, Lazar să pune la dispoziția acestuia pentru emanația națională și socială a românilor "rupți, goli, amărăți și asemănăți dobitoacelor, de tot căzuți în prăpastia orbitei, bine gătiți spre slujba vrăjitoarelor omenirii, răpitorul casei părintești".

■ Mihai IORDĂNESCU

EXIGENȚELE "SOCIETĂȚII CIVILE"

(Continuare din pag.1)

Este însă interesant de observat că, deși au urmat, în linii generale, un asemenea curs, cu știutele și, uneori, inevitabilele abateri și particularități, inclusiv sub raportul schimbărilor prin "violentă revoluționară", țările din Est (unele dintre ele) au înaintat și înaintează către edificarea statului de drept în condițiile nerespectării, cel puțin parțiale, a principiilor menționate. "Nerespectarea" în cauză constă în imixtii din afară, în neîncredere și inabilitatea unor forțe politice interne, care, în loc să contribuie constructiv la afirmarea statului de drept în propria țară, au "preferat" practica "reclamațiilor" către exterior, "blocarea" intrării în Europa, apelând la diverse "piedici" tactice și poziții intolerante.

Au avut și au dreptate cei care au sesizat că "atitudinea" de mai sus denotă și o înțelegere egoistă, unilaterală a rolului opoziției politice în cadrul unui stat democratic, de drept. Mai mult chiar, provocarea și invocarea străzii, a "voinei" unor grupuri, fie ele și "profesional-justițiale" (minerii, șoferii, unele sindicate de ramură cu puțini aderenți, inclusiv din învățământ), sub impulsul lozinii "noi suntem poporul", au întârziat sau chiar împiedicat afirmarea statului de drept. De fapt, este vorba despre o evidentă

confuzie - dacă la mijloc nu se află anumite interese mai mult sau mai puțin limpezi - în legătură cu drepturile și îndatoririle, unii solicitând insistent "drepturi" și uitând cu totul de "îndatoriri".

În numele combaterii unui trecut totalitar și a partidului unic, s-a ajuns la instituirea intoleranței și voinei absolute, unilaterale. Cum scria cu îndreptățire Ralf Dahrendorf, pe marginea unei cărți a lui Timothy Garton Ash, "noi suntem poporul" este "un slogan frumos, dar ca maximă constituțională reprezintă un reflex al statului totalitar abia înălțurat. Dacă monopolul partidului este înlocuit doar de victoria maselor totul va fi dinainte pierdut, deoarece masele nu au structură și nici permanență, problema esențială fiind aceea de a umple golul dintre stat și popor cu activități care prin autonomia lor creează surse sociale ale puterii"⁴.

Din aceste considerente, rezultă lipsa de căuza expozitiei de către autorul opoziției politice interne, care, în loc să contribuie constructiv la afirmarea statului de drept în propria țară, au "preferat" practica "reclamațiilor" către exterior, "blocarea" intrării în Europa, apelând la diverse "piedici" tactice și poziții intolerante.

societății civile.

Literatura de specialitate atrage atenția că într-o societate democratică, civilă, numitorul comun al opiniei publice rezidă în cunoașterea și recunoașterea deopotrivă a drepturilor și îndatoririlor. Cum scrie același sociolog, Ralf Dahrendorf, "o societate civilă este cumpătată, chiar civilizată, și acest lucru presupune oameni care se respectă unii pe alții, dar, și mai important, care sunt capabili și dorinci să intre în viața socială și să acționeze ei însăși, încurajându-i pe alții și creând mijloacele necesare acțiunii, oameni încrezători care nu se tem și nu au motive de teamă; cetățeni"⁵. Iar aceasta, datorită adevărului istoric potrivit căruia, "în definitiv, cetățenia nu este doar o stare pasivă. Ea este o ocazie, o sansă de a trăi o viață activă, de a participa la procesul politic, la piața muncii, la societate. Ca să fii eficient îți sunt indispensabile anumite virtuți civice, inclusiv un comportament civilizat și încredere în sine. Iată o față a societății civile care nu poate fi construită cu nici un chip; ea trebuie să crească și acest lucru nu se poate realiza într-un anotimp sau pe durata mandatului unui parlament".

1) "Vents d'Est. Vers l'Europe des Etats de droit?", PUF, Paris.

2) Op. cit. p. 15.

3) Ralf Dahrendorf, "Reflecții asupra revoluției din Europa", "Humanitas", București, 1993, p. 92.

4) Idem, p. 93.

5) Ralf Dahrendorf, "Reflecții asupra revoluției din Europa", "Humanitas", București, 1993, p. 93.

MONUMENTELE BUCUREȘTIULUI



Carol Davila

(Operă ce poartă semnătura lui Constantin Brâncuși).

EXPLOZIA INFORMAȚIONALĂ PROBLEME ALE DOCUMENTĂRII

(Continuare din pag.1)

Documentarea este o activitate dinamică, care nu numai că nu se încheie niciodată, dar se amplifică continuu, din cauza exploziei informaționale contemporane. Ar fi o mare greșeală să se credă că există un volum finit de informație, care, odată înșușit, documentarea se încheie.

Importanța documentării a făcut ca informația să fie organizată astăzi în întreaga lume pe baza tehnicii moderne de calcul care s-o facă ușor accesibilă celui care dorește să se documenteze. Stând comod în fața calculatorului, cercetătorul apasă pe butoane, scriind numele autorului și domeniul de cercetare. Pe ecranul calculatorului, după doar câteva secunde, apar, să spunem, 20 de titluri de lucrări. Cercetătorul le examinează cu atenție și, oprindu-se la una dintre ele, pe care o consideră mai interesantă, apasă din nou pe butoane, scriind numele acelei lucrări. După alte câteva secunde, pe ecranul calculatorului apare afișat un rezumat al lucrării respective. Un asemenea sistem de informare

rapidă funcționează și la unele biblioteci din țara noastră, ușând foarte mult munca de documentare, fără însă a o elibera, pentru că lucrarea respectivă trebuie citită cu atenție, trebuie studiată temeinic.

Nu trebuie însă să ne facem iluzii. Un calculator electronic, oricât de perfectionat ar fi, nu poate oferi mai multă informație decât cea care s-a introdus în prealabil în memoria sa. Domnișoara academician Cornelia Bodea mi-a spus că, solicitând odată în S.U.A. unui calculator electronic, specializat în date din cultura franceză, o informație despre celebrul istoric francez Jules Michelet, care a scris pagini și atât de frumoase despre români, a primit răspunsul: "Acesta cuvinte (Jules Michelet) nu există în limba franceză!" Ar fi fost mai corect să răspundă: "Acesta cuvinte nu se află în memoria calculatorului".

O documentare serioasă trebuie să înceapă, consider eu, cu studiul volumelor de comunicări ale unor mari manifestări științifice internaționale. La asemenea manifestări se prezintă, de regulă, de către personalități consacrate, comunicări de sin-

tează cu date la zi, însoțite de bibliografii recente și complete. Se obțin informații prețioase, de asemenea, din reviste de referate. Documentarea de bază constă în studiul temeinic al revistelor de specialitate prestigioase din străinătate și din țară. În această ordine de idei și având în vedere unele dificultăți financiare, sperăm trecătoare, din țara noastră, ar trebui, cred eu, organizată mai bine abonarea la aceste reviste prestigioase din străinătate, în așa fel încât să existe în țară cel puțin câte un exemplar din fiecare asemenea revistă și să se cunoască biblioteca din țară la care se găsește acel exemplar.

În încheiere doresc să menționez un sfat pe care l-am primit de la conducătorul meu științific de doctorat, profesorul Mihail Hangan, și anume de a mă întreba înaintea de a publica un rezultat științific, de ce nu l-au descoperit alii, înaintea mea, și de a găsi un răspuns la această întrebare, altul decât acela că eu am fost mai inteligent. și mi-a mai dat un sfat: să nu public un rezultat, decât atunci când acest rezultat este frumos. Dar nu mi-a spus când un rezultat poate fi considerat frumos...

OASPEȚI LA FUNDAȚIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

Atașatul cultural al Japoniei

Joi, 19 mai a.c., dl. YASUHITO FUKUI, atașat cultural al Ambasadei Japoniei la București, s-a aflat în vizită la Fundația "România de Mâine". Cu acest prilej, dl. FUKUI a donat, din partea Ambasadei japoneze, un radiocasetofon și compact disc, marca "HITACHI" pentru a fi folosit de Fundație.

Oaspețele s-a interesat de felul cum se desfășoară studiul limbii și civilizației japoneze, precum și cursurile de management japonez la Universitatea "Spiru Haret", promîjând un sprijin mai susținut al Ambasadei Japoniei în România pentru aceste activități.

CONFLUENȚA A TREI STILURI

Simbolnic, dar într-un mod armonios, se îmbină stilurile celor trei pictori care expun în aceste zile la Galeriile "Simeza". Legăți prin preocuparea lor de bază, scenografia, Virgil Moise, Ștefan Marițan și Vasile Rotaru oferă publicului iubitor de artă o expoziție ale cărei lucrări se disting în primul rând prin rigoarea și știința compoziției.

Virgil Moise este artistul care dă culoare acestei expoziții, gămele sale cromatice fiind de o factură cu totul aparte, optimistă, și spune chiar solară. Peisajist remarcabil, Virgil Moise se apropie cu căldură și profundă înțelegere și de frumusețea chipului și corpului uman, portretele și nudurile sale fiind mai mult decât grăitoare.

Ștefan Marițan, "... pictorul fântânăilor", cum îl numea scriitorul Fănuș Neagu, ne propune un admirabil ciclu de lucrări legate de spațiul deltaic. Malurile Dunării, Delta, cherhanale, lotci,

totul învăluit într-o cromatică aproape mineralizantă, în tonuri potolite și irizate de alăturarea cerului și a apei, au ca rezultat pânze de o savoare cu totul specioasă, fiind susținută de o suită cromatică absolut personală.

În cazul lui Vasile Rotaru, peisajele capătă o benefică amplitudine, subliniată în mod cert și de imensitatea cerurilor sale. Adept al marilor spații deschise, materializate prin ample suprafețe colorate, artistul, uzând de toate subtilitățile culorii, trasează liniile generale ale lucrării, organizată în vaste arealuri de culoare.

Cei trei artiști, reuniți în mod cert sub semnul figurativului, desigur filtrat, au ca trăsătură comună atât știința compoziției, capacitatea de a surprinde inefabilul naturii, cât și talentul de a combina, nu de puține ori, neașteptate tonuri cromatice.

■ Dragoș CIOBANU

TINERETUL ȘI DROGURILE

Alain Ruzé este un cunoscut publicist francez, care își desfășoară, din 1983, activitatea în Elveția, la Geneva. Publică cu regularitate, în presa franceză și elvețiană, articole de istorie și cultură românească. În 1989, a publicat la Berna lucrarea "Essais des Carpathes", prefațată de unul din cei mai de seamă istorici elvețieni actuali, fost președinte al Confederației Elvețiene (prezentarea mai amplă a lucrărilor lui A. Ruzé în "Opinia națională" nr. 8-9 din 3 mai 1993).

ALAIN RUZÉ

În urmă cu câteva luni, s-a dat publicității Raportul anual al Observatorului geopolitic francez al drogurilor, intitulat: "Drogurile, o nouă dezordine mondială". În acest studiu se relevă faptul că numărul capturilor și ai deceselor datorate consumului excesiv de droguri a sporit în 1992, indicu al faptului că distrugerea tineretului nu face decât să se intensifice, cu atât mai mult cu cât - exceptând acțiunile minore americane din America Latină - nu s-a întreprins nimic pentru combaterea acestui flagel. Dimpotrivă.

Astfel, se vorbește mult (în Franță, în Elveția etc.) despre eliminarea, de pe lista infracțiunilor penale, a folosirii "drogurilor slabe" (cannabisul, hașișul, marijuana), prezintă ca mai puțin periculoase decât tutunul și alcoolul - campanie sprinjinită de anumite personalități la modă în rândul tinerilor (sportivi, inteligențiali-sociologi, economisti, critici literari, ecologisti).

Or, se stie foarte bine că "drogurile slabe" duc în mod necesar la droguri dure și că, de pildă, hașișul are deja o toxicitate precoce și durabilă, care determină grave leziuni cerebrale și care afectează funcțiile reproductorii.

Referindu-se la țările Europei Occidentale, pe care unii le descriu drept un veritabil paradis, vom aminti aici că, în Olanda, în care există legislația cea mai îngăduitoare și care a devenit producătoare de marijuana, unul din 15 olandezi este toxicoman! Iar numărul locurilor "coffee shops" în care se vinde, cu totul liber, cannabisul, a crescut rapid de la 800 la 3000. În Spania, unde "drogurile slabe" au fost legalizate în 1983, consecințele n-au întârziat să se facă simțite: numărul morților datorate consumului excesiv de droguri a sporit, între 1981 și 1991, de la 40 la 813. În ce privește Franța, unde legislația rămâne încă relativ represivă, chiar dacă ea este slab aplicată, în 1974 au fost anchetați 2000 de drogați iar în 1984 - 30000! În ce privește hașișul, oferit de profesori de liceu, acesta a devenit un produs curent de consum în rândul adolescenților.

Cum să nu te neliniștești când Europa devine prima piață de desfacere a drogurilor, înaintea chiar a Americii de Nord, iar săracul nostru continent primește cocaină din America Latină, heroină din Afganistan și Pakistan, cannabis din Africa? Si mai rău, Observatorul relevă că, în prezent, toate țările din America Latină produc cocaină și că, în țările andine, apare cultura pavotului (heroină); în Asia, dacă prima regiune în ce privește producția și exportul heroinei rămâne celebrul "Triunghi de aur" (Birma-

nia, Thailanda, Laos), dacă Bangkok și Hong-Kongul sunt plăcile turnante ale traficului, zona "Semicentrul de aur" (Afganistan, Pakistan, Iran) deține o pondere tot mai importantă în consumul european de heroină (70%), în pofida războiului declanșat împotriva traficanților de droguri de către aceste state și de către republicile ex-sovietice din Asia Centrală.

Desigur, capturile continuă să se multiplice (în 1992, 29 de tone în Kazahstan, 6 tone în Kirghizistan; în primul trimestru al anului 1993, 10 tone în Franță, adică o creștere cu 30% în raport cu aceeași perioadă a anului 1992; în ianuarie 1994, 1,2 tone de cocaină la Toulouse - adică o revârnzare în valoare de un miliard de franci...), recordul în ce privește cocaina deținându-l în continuare Olanda (2,6 tone în februarie 1990), în Europa, și S.U.A. (20 tone în septembrie 1989) în lume, dar la ce servește aceasta? Peste tot se constată o creștere a consumului în rândul tinerilor, apariția unor noi amestecuri, unor noi droguri, cum este epedromul (extras dintr-o plantă din sudul Kazahstanului), numai două injecții cu această substanță fiind suficiente pentru a crea dependență și numai un singur an de consum conducând la moarte sigură.

Este necesar să se intensifice controalele la posturile de frontieră rutiere, feroviare, aeriene, portuare, folosind căini dresați; n-au fost arătați, în acest mod, în Franță, în trenul Bruxelles-Milano, "turiști ai drogului" care se duceau la Amsterdam pentru a se aproviziona? Si nu în acest mod, aproape de frontieră franco-spaniolă, 406 kg. de drog (cantitate echivalentă pe piață cu peste 400 milioane de franci) au fost descoperite într-un camion care se îndrepta spre Milano?

Abolirea frontierelor în cadrul Uniunii Europene, în urma Acordurilor de la Maastricht și Schengen, este o mare sănsă pentru traficanții de droguri, în condițiile când, în 1992, 52% din totalul capturilor de droguri au fost efectuate tocmai la frontierele intra-comunitare. Iată, deci, un motiv în plus pentru ca România să se asocieze, pe plan comercial, Uniunii Europene (fosta C.E.E.), fără a trebui vreodată să se integreze acesteia.

Să mai subliniem, în fine, că la Paris, dacă 20% din toxicomani sunt străini, peste 70% din traficanți nu sunt francezi. Concluzia decurgând de aici, pentru România, este aceea de a controla străinii instalati pe teritoriul său, de a-i expulza pe cei care încalcă legea și de a limita accesul acestora în țară. România nu are de ce să devină o ipotecă intrare în Europa pentru "lumea a treia".

(Traducere de Constantin FLOREA)

MONUMENTELE BUCUREȘTIULUI



I. C. Brătianu
(Opera ce poartă semnătura lui
Ivan Městrovic)

EVOLUȚII CONTRADICTORII ÎN PARTICIPAREA FEMEI LA VIAȚA ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ

Femeia deține, ca pretutindeni, un loc important în populația țării noastre - 50,8% în 1992. Dacă înem seamă că, în 1990, această proporție era de 50,7%, se mai poate conchide faptul că femeia are și un grad înalt de stabilitate a importanței sale absolute și relative în populația țării. Aceste două caracteristici sunt, poate, cele mai bune puncte de referință pentru reliefarea gradului de promovare și participare a femeii la viața economică și social-politică a țării.

Măsura participării femeii la viața economică activă este un barometru, un criteriu de mare sinteză, întrucât reflectă gradul de adevarare a condițiilor acestei participări, cum sunt nivelul mai mult sau mai puțin corespunzător de pregătire, de educație și instrucție, gradul de adevarare a condițiilor de igienă și securitate a muncii și, în general, a premiselor tehnice și organizatorice (de înzestrare tehnică a muncii, de dotare a gospodăriei familiale și de dezvoltare a serviciilor sociale din sfera terțiară), indispensabile atragerii femeilor la viața activă în afara gospodăriei.

Rata de activitate a populației feminine în anul 1992 era de 41,7%. Această rată este, într-adevăr, foarte înaltă, confirmându-se pe bună dreptate existența cel puțin a unor condiții care asigură atragerea femeii la activitatea economică.

Cu toate acestea, datele permit să se releve că rata de activitate feminină este: inferioară ratei de activitate existente la precedentul Recensământ (1977), când reprezenta 46,4%; inferioară ratei de activitate a bărbaților, care, la ambele recensăminte, era de 51,6% (1992) și, respectiv, 55,2% (1977); inferioară față de ponderea pe care populația feminină o deține în populația țării (50,7 - 50,8% la ambele recensăminte).

Dacă rata activității feminine, în

șomajului asupra forței de muncă feminine se verifică în cel mai înalt grad și în profil teritorial, pe județ și localități. Astfel, aproape lună de lună, ponderea femeilor în totalul șomerilor este mai mare decât ponderea bărbaților în fiecare din cele 41 județe ale țării. În lumina acestor date se întărește și mai mult concluzia că femeia, în ciuda prevederilor legale, este mai vulnerabilă decât bărbatul în fața șomajului, deține ponderi considerabile mai mari în rândul "bluzelor albastre" decât în rândul "bluzelor albe" și, deci, este mai puternică atât de frustrare și săracie.

Este important, totodată, să se examineze ponderea femeilor salariate cu studii medii și superioare în cadrul populației salariate. Calculurile efectuate prin raportarea populației feminine salariate cu studii medii și superioare la totalul populației salariate conduce la concluzia că femeile dețin ponderi mult mai mici decât cele luate ca punct de referință în analizele precedente și anume: total economic (14,5%), transporturi (3,4%), silvicultură și poștă-telecomunicații (cu câte 4,1%), industrie (5,6%), administrație publică și asistență socială (41,8%), activitate finanțieră, bancară și de asigurări (51,4%), învățământ (61,1%), sănătate (68,9%). După cum se vede, chiar și în sănătate și învățământ personalul tehnic economic, de specialitate (adică "bluzele albe") de sex feminin ocupă ponderi mult mai mici decât cele pe care acesta le deține în populația ocupată.

Analiza ar trebui să se desfășoare și la nivelul acelei părți a "bluzelor albe" femei care sunt cadre de conducere în fiecare din ramurile economiei. Din păcate, nu disponem de datele necesare, însă, după estimările noastre, ponderea lor n-ar putea fi mai mare de 1% decât, poate, în ramurile sănătate și învățământ. În aceste condiții, în ciuda egalității de sanse și de acces înscrise în întreaga legislație românească, femeia întâmpină practic numeroase obstacole în ce privește promovarea sa în viața economică, elaborarea politicilor economice, decizia pe toate treptele ierarhice, cât și în viața social-politică.

Astfel, înainte de decembrie '89 participarea femeii la viața social-politică corespunde aproimativ proporției femeii în populația ocupată (circa 32%). După decembrie '89, acest principiu a fost eliminat, iar femeile nu mai sunt obligate să îndeplinească sarcini și funcții impuse. În consecință, participarea femeilor la viața social-politică a început să se realizeze pe baze noi. Pentru început, ea este însă pur simbolică. În Parlamentul actual (ambele Camere) există doar 15 femei senatori și deputați, iar în Guvern există o singură femeie secretar de stat; în ministere, femeile ocupă, de regulă, posturi inferioare, de directori generali, directori, iar în plan județean nu există nici o femeie prefect sau primar de județ. Chiar și la nivel comunal în stadiul actual majoritatea covârșitoare a primarilor sunt tot bărbați, femeile deținând o asemenea funcție mai mult accidental.

În lumina considerentelor menționate, este lipsită redresarea situației actuale a promovării femeii urmează să se realizeze prin infăptuirea unor programe speciale, ca un proces treptat și de lungă durată, strâns legat de progresul general social-economic al societății românești.

■ Dr. Gheorghe RÂBOACĂ

PERSPECTIVE ALE COOPERĂRII MULTILATERALE ÎN BALCANI

Cooperarea balcanică multilaterală nu este un fenomen recent. Ea s-a desfășurat, când mai bine, când mai rău, de-a lungul a peste șase decenii, după ce, Imperiul Otoman fiind înlocuit de Turcia modernă a lui Kemal Ataturk, s-a putut vorbi cu adevărat de o colaborare între țările balcanice, ca parteneri egali în drepturi. În perioada interbelică, realizarea cea mai semnificativă a fost, după cum se stie, Antanta Balcanică. Ea a constituit, între 1934 și 1940, o încercare reușită de apărare a integrității teritoriale și a intereselor de securitate ale celor patru state semnătare ale Pactului Întelegerii Balcanice, respectiv Grecia, Iugoslavia, România și Turcia. Nu au aderat la Antantă Albania și Bulgaria, care au dus o altfel de politică. Albania intrase în sfera de influență a Italiei mussoliniene, care a sfârșit prin a o ocupa în aprilie 1939. Bulgaria, care fusese aliată Puterilor Centrale în primul război mondial, a rămas filogermană și în perioada interbelică, deși prin Acordul de la Salonic (1938) își manifestase dorința de a conlucra cu

la Varșovia, dintre Piața Comună și CAER.

Odată cu mutațiile intervenite în viața politică a Europei, se părea că și cooperarea balcanică multilaterală avea să cunoască un nou avânt. O relansare a ei s-a putut produce, de altfel, încă din februarie 1988, odată cu ținerea la Belgrad a Conferinței ministrilor de externe din cele şase țări balcanice, prima de acest gen în perioada de după război și care a avut meritul de a instituționaliza concertarea politică și de a conveni un program de activități multilaterale. De altfel, cea de-a doua Conferință a ministrilor de externe, care a avut loc la Tirana în 1990, a dus mai departe acest proces, care era menit să se dezvolte și să se diversifice cu repeziciune, dacă, din păcate încă din vară lui 1991, nu s-ar fi produs criza iugoslavă. Deștrămarea statului federal iugoslav, care a avut, desigur, cauze interne și externe pe care nu le putem analiza acum, a generat cumplitul război civil la care suntem martori, paralizând eforturile de relansare a cooperării multilaterale.

Pacea ar putea să revină în spațiul fostei Iugoslavii dacă părțile aflate în

conflict ar da dovedă în egală măsură de bună credință și, mai ales, de voință politică necesară reglementării diferențelor dintre ele exclusiv pe cale pașnică și dacă, de asemenea, țările puternice din ONU, NATO și Uniunea Europeană ar urma aceeași cale, înțelegând că recurgerea la calea militară duce la escaladarea conflictului și nu la încetarea lui. Chiar și în ipoteza optimistă că un acord ar pune capăt războiului civil, procesul de restaurare a păcii rămâne fragil, trebuind să fie consolidat prin toate mijloacele. Să nădăjduim că, odată acordul intervenit, toate părțile se vor conforma hotărârilor adoptate și că războiul civil va înceta să dezvolte o dinamică absurdă capabilă să scape de sub control. Se impune, apoi, ca sancțiunile decretate de Organizația Națiunilor Unite împotriva Republicii Federale Iugoslavia să ia sfârșit cât mai curând, cu puțință, punându-se astfel capăt unor restricții care nu fac decât să pedepsească populații nevinovate, să încalce drepturile elementare ale omului și să aducă, în același timp, grave prejudicii țărilor limitrofe. Trebuie, de asemenea, să se înțeleagă că recurgerea la forță sau la amenințarea cu forță, economică sau militară, nu poate în nici un caz contribui la buna înțelegere între popoarele din fosta Iugoslavie. În sfârșit, noile state trebuie să-și ocupe locul, fără nici o discriminare, în organizațiile internaționale regionale și mondiale.

Sarcinile pe termen lung ale procesului de pacificare și de reconstrucție sunt, pe de altă parte, mari și grele. Pierderile materiale provocate de războiul civil sunt enorme și va fi nevoie negreșit de un efort colectiv susținut pentru a se putea reveni treptat la o situație economică cât de cât normală. Dincolo însă de reconstrucția materială a regiunilor devastate, se va pune cu precădere problema refacerii unui climat de conviețuire între diferențele națiuni din noile republici. Va fi un exercițiu dificil, de vreme ce sufe-

rințele cauzate de războiul civil se vor șterge cu greu din memoria oamenilor. Se pun apoi și alte întrebări: Cum vor putea noile state să se țină pe propriile picioare în contextul european actual? Cum vor putea să conlucreze între ele? Cum vor coopera cu parteneri mai puțin ternici, fără ca interesele lor legitime să nu fie lezate? În sfârșit, nu mai puțin deosebită va fi dezvoltarea raporturilor lor cu vecinii din spațiul balcanic.

În acest context, relansarea cooperării multilaterale este nu numai necesară, dar și posibilă. Vor trebui să urmare să fie reluate treptat proiectele de colaborare, la nivel guvernamental și neguvernamental, care au fost comenvenite până la izbucnirea crizei iugoslave și inițiate atele noi, în vederea stimulării cu precădere a cooperării economice și a dialogului politic între țările din regiune. În ceea ce o privește, România poate juca un rol important în această privință, căci dispune de atuurile care nu sunt deloc neglijabile: nu a avut și nici nu are nici un litigiu cu niciunul din partenerii săi balcanici, cu care dezvoltă în prezent relații de prietenie și de cooperare; reprezintă un factor de stabilitate într-o regiune bântuită sistematic de stări conflictuale; are resurse economice, științifice și tehnologice care fac din ea un partener valabil; în fine, a acumulat o experiență în domeniul colaborării multilaterale, care s-a verificat cu prisosință de-a lungul timpului. Sună tot atâtea motive care mă-

putul. Sună tot atât de multe motive care nu fac să fiu încrezător în contribuția printr-o care ne-o putem aduce și de-acum să încolo la înfăptuirea unui astfel de proces politic subregional, conceput, desigur, ca o componentă semnificativă a securității și cooperării în Europa. Totuși, va depinde acum de posibilitățile țărilor din regiune și, mai ales, de voința lor politică, pentru ca un asemenea demers să aibă şanse de realizare, odată cu ce pacea va fi fost restaurată în Balcani.

■ Valentin LIPATTI

ROMÂNIA - PREZENTĂ LA ORA PĂCII ÎN ORIENTUL MIJLOCIU

să mențină statu quo-ul european postbelic și să se opună politicii revanșarde și revisioniste care era la ordinarea zilei, mai ales după venirea lui Hitler la putere în 1933. Și, fără îndoială, aceste structuri de securitate sub-regionale s-ar fi consolidat ca elemente constitutive ale unui sistem de securitate colectivă în Europa dacă politica agresivă a puterilor Axei nu le-ar fi pus capăt și nu ar fi dus nemijlocit la declanșarea celui de-al doilea război mondial.

După 1945, cooperarea balcanică multilaterală a evoluat în mod inegal și pe planuri diferite. Astfel, ea s-a dezvoltat cu precădere la nivel neguvernamental, însuțind o serie de activități semnificative în domeniile culturii și științei. Merită să fie amintite, în această privință, asociații profesionale precum Uniunea Medicală Balcanică și Uniunea Balcanică a Matematicienilor care, constituie în perioada interbelică, nu au încetat să activeze de atunci începând, sau Asociația Internațională de Studii Sud-Est Europene, întemeiată la București acum mai bine de trei decenii. Când a fost însă vorba de lansarea unei cooperări la nivel guvernamental pe plan politic, economic și tehnic, lucrurile au evoluat mult mai greu. Așa, bunăoară, inițiativa românească din 1957 privind denun-

romanească din 1957 privind denuclearizarea Balcanilor a eşuat, în condiţiile "războiului rece" care a scindat pentru multă vreme Europa în două lumi antagonice. În 1976, deci, după încheierea Conferinței de la Helsinki, o reuniune guvernamentală în domeniul cooperării economice, care s-a ținut atunci la Atene, nu s-a putut solda nici ea cu rezultatele scontate. Politica de bloc a marior puteri, dornice să supravegheze țările mici și mijlocii, și-a spus cuvântul și în Balcani, pe unde trecea de asemenea linia de

Moment de referință mondială al Forumului Crans-Montana de la București, întâlnirea dintre Yasser Arafat, președintele O.E.P., și Shimon Peres, ministru de externe israelian, avea să marcheze nu mai un mare pas înainte pe calea finalizării negocierilor Israel - O.E.P., ci și, după cum sublinia Arafat, însuși faptul că a sunat ora păcii. "Există ceva aici care îi face să se simăbine pe evrei și pe arabi" - întregea Peres valoarea de simbol a sublinierii liderului palestinian. "Aici a început luna lungă drum al negocierilor echipelor

semnificativă recunoașterea contribuției active a diplomației românești la crearea condițiilor favorabile și sprijinirea eforturilor de pace în Orientul Mijlociu, ca un gest reparător față de regretabila absență a României de la ceremoniile de la Casa Albă, din septembrie 1993, la care, însă, nu au absentat, ci chiar au fost în prim plan al festivităților state, ce au contribuit la întreținerea și izbucnirea violentă a conflictului, la alimentarea intoleranței reciproce și au frânat uneori tendințele de înțelegere și contact direct între părți.

Recentul dialog israeliano-palestinian din Capitala României, dincolo de însemnatatea unanim recunoscută în cadrul febril al negocierilor ce au precedat momentul de la Cairo, a reconfirmat, prin sublinierea expresă a participanților direcți, principialitatea și claritatea prevențională a diplomației românești, care, și în problema deosebit de complexă a crizei din Orientalul Mijlociu, a reușit să identifice, dincolo de

orice presiune externă exercitată asupra sa, problemele reale fundamentale, dreptul la existență independentă, suverană, la securitate a statului Israel și dreptul la independență și stat propriu al poporului palestinian, ca puncte cheie ale rezolvării conflictului și de la a căror sprijinire nu s-a abătut nici un moment. Conduita pe care a adoptat-o România față de părțile implicate în conflict - de a nu agrava, prin părtinirea, confrontarea, ci, dimpotrivă, de a contribui la oprirea luptelor și pregătirea negocierilor directe - a fost confirmată ca fiind singura corectă și utilă de întreaga evoluție ulterioară a evenimentelor.

Merită să reamintim, în acest sens, refuzul guvernului României, după războiul celor şase zile din 1967, de a semna Declarația de la Moscova, împreună cu celelalte state membre ale Organizației Tratatului de la Varsovia, prin care Israelul era condamnat ca agresor și erau rupte relațiile diplomatice cu Tel-Avivul, măr-

suri care de fapt au agravat conflictul și au implicat statele semnătare de o anumită parte a acestuia, ceea ce, în timp, le-au anihilat pentru mai bine de două decenii capacitatea de a contribui la aplanarea acestuia. Diplomația românească atrăgea atenția că ruperea relațiilor diplomatice, ralierea neprincipală la una dintre părți lipsesc guvernele de instrumentele respective, dar și de credibilitatea necesară pentru a sprijini părțile în conflict în a negocia, în a se înțelege. Mai mult, pentru o deplină egalitate în aplicarea acestui principiu, România a ridicat, în 1969, la rangul de ambasadă reprezentanța sa diplomatică din Tel-Aviv. Depășind cu deosebită răbdare și înțelegere dificultățile, de ordin psihologic, mai ales, ale statelor arabe, de a înțelege pentru moment diplomația românească, țara noastră a reușit, totuși, să contribuie la stabilirea de contacte și organizarea de întâlniri, inclusiv la nivelul cel mai înalt, care au condus la negocierile încheiate cu acordul israeliano-egiptean de la Camp David. Elocvent pentru rolul jucat de diplomația românească sunt mărturiile, publicate, ale unora dintre participanți și cu deosebire ale președintelui Egiptului, Anwar el Sadat, ca și mențiunile pe care toate studiile și lucrările de referință apărute în Occident le fac în această privință.

ACTIONEA ROMÂNEASCĂ ÎN ORIENTUL Mijlociu a exprimat curajul de a depăși stereotipul confruntării generale Est-Vest și și-a asumat riscul depășirii, în anumite limite, a "disciplinelor de bloc", "de lagăr". În această privință, contribuția singulară a României la soluționarea uneia din cele mai presante probleme globale ale omenirii nu poate fi înțeleasă și nici interpretată izolat de alte momente de referință ale diplomației sale din ultimele decenii, precum condamnarea intervenției celorlalte state membre ale Organizației Tratatului de la Varșovia în Cehoslovacia, în 1968, ca și a invadării Afganistanului, în 1979, de către URSS, ori stabilirea de relații diplomatice cu RFG, în 1967, sau rolul jucat în pregătirea CSCE și definitivarea Actului de la Helsinki, pentru a nu menționa decât pe cele mai de seamă, alături de participarea la activitatea "Grupului celor 77" ori a "Mișcării de nealiniere". Recunoașterea contribuției României la soluționarea uneia din cele mai apăsătoare și complexe probleme ce a perturbat viața internațională postbelică atestă, prin însăși autoritatea personalităților cel mai direct implicate, viabilitatea vocației din totdeauna a poporului nostru de pace, cooperare, de bună conviețuire cu celelalte popoare și, totodată, de sprijinire responsabilă, activă, a dialogului, a negocierilor. Aportul țării noastre la pregătirea și desfășurarea negocierilor privind conflictul arabo-israelian se înscrie astfel pe linia unei luminoase tradiții și trebuie înțeles ca atare, cel puțin aşa cum îl prețuiesc cei ce s-au bucurat nemijlocit de efectele sale, despovărat de complexe temporale, ca o expresie atestată a capacitații permanente de dialog demn și responsabil cu toate țările lumii în mariile probleme ale contemporaneității.

■ Prof. dr. ambasador,
Mircea NICOLAESCU

REVISTA
OPINIA
n a t i o n a l a

Costul unui abonament trimestrial este de 600 lei. Plata abonamentelor se face prin mandat poștal sau dispozitie de plată pe adresa: Fundația "România de Mâine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B.. Abonamente se pot face și prin oficile poștale din întreaga țară.

Revista "OPINIA NAȚIONALĂ" se află înscrisă în Catalogul de presă "RODIPET" la poziția 2111.
Cittorii din străinătate se pot abona prin "RODIPET" S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Piața Presel Libere nr.1, sect. 1 București - România.